

اقدامات وزارت نیرو در حمایت از بخش خصوصی صنعت برق طی دولت دوازدهم

فراز و نشیب‌های حمایت از یک بخش نوپا

گروه اقتصادی| در هفته‌های اخیر که با قطعی برق در سراسر کشور مواجه بودیم، این سؤال طرح شد که آیا جدا از توسعه نیروگاه‌های برقی کشور توسط وزارت نیرو، این وزارتخانه در جهت حمایت از بخش خصوصی صنعت برق از جمله از ساخت نیروگاه چه اندازه حمایت کرده است؟ گزارش زیر پاسخ به این سؤال است.

تداوم تأمین برق مطمئن و پایدار در کنار اهمیت ایجاد زیرساخت‌های مورد نیاز برای دسترسی همگانی به برق، یک ضرورت اساسی برای خدمت‌رسانی در صنعت برق است. برای این منظور، رعایت اقتصاد برق‌رسانی در کل زنجیره تأمین برق و بهبود مستمر محیط کسب و کار، تنظیم‌گری کارآمد و پایش پیوسته از اهمیت ویژه‌ای برخوردارند. یکی از وظایف اساسی وزارت نیرو به‌عنوان متولی صنعت بزرگ برق، ارتباط و تنظیم‌گری بین سازمان دولت و بخش خصوصی فعال در بخش‌های مختلف این صنعت است. این وزارتخانه در طول دولت هشت ساله تدبیر و امید، ضمن ارتباط مستمر با سرمایه‌گذاران و فعالان بخش خصوصی صنعت برق، اقدامات ویژه‌ای را در جهت حمایت از این بخش انجام داده است. در سال‌های اخیر، فعالیت‌های هدفمندی برای ارتقای محیط کسب و کار، با هدف تسهیل فعالیت بخش خصوصی در زنجیره عرضه برق صورت گرفته است. این اقدامات ارزش افزوده‌ای مضاف بر فعالیت‌های قبلی بوده و برخی برای اولین بار مورد توجه قرار گرفته و برخی نیز، محقق کردن اهدافی است که مجموعه حاکمیت و بخش خصوصی در طول دو دهه گذشته دنبال کرده و در طول سال‌های اخیر محقق شده‌اند. شکل‌گیری نهاد مستقل تنظیم گر بخش برق و تصویب لایحه آن در دولت، اتخاذ رویکرد اصلاح معماری بازار برق و گسترش بورس، اصلاح سقف قیمت بازار رقابتی برق، اصلاح نرخ خرید تضمینی، راه‌اندازی بازار گواهی ظرفیت، ارتقای کارایی و سهم پخش خصوصی به بخش خصوصی در قراردادهای بلندمدت تضمین خرید، اصلاح نرخ صنایع انرژی و اصلاح آیین‌نامه تکمیلی تعرفه‌های برق از اهم این اقدامات محسوب می‌شوند.

■ استقلال نهاد تنظیم گر بخش برق

هیأت تنظیم بازار برق از اوایل دهه ۱۳۸۰ شمسی تأسیس شد. طی دوده‌گذشته، اهمیت استقلال هیأت مورد توجه قرار گرفته بود. در سال‌های اخیر دو اقدام مهم برای تحقق این هدف صورت گرفته است. اول، درخواست رسمی از مهم‌ترین تشکل تولید برق بخش خصوصی برای معرفی سه شخص واجد صلاحیت و انتخاب یک عضو از بین این سه نفر، دوم، دعوت از نایب رئیس شورای رقابت و مدیرعامل شرکت بورس انرژی برای عضویت در هیأت. گر چه اعضای هیأت به‌عنوان شخص حقیقی و مستقل از جایگاه سازمانی خود انتخاب می‌شوند اما هم‌افزایی بورس، شورای رقابت و وزارت نیرو برای تحقق اهداف ملی از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است.

تغییرات فوق، هر چند بسیار مهم، برای تضمین استقلال نهاد تنظیم گر بخش برق کافی نیست. بنابراین لایحه «تشکیل نهاد تنظیم‌گر بخش برق» با همکاری شورای رقابت و سندیکای تولیدکنندگان برق تدوین، در دولت تصویب و برای مجلس شورای اسلامی ارسال شد. اهمیت این اقدام در این است که با گذشت تقریباً ۱۵ سال از تصویب قانون اجرای سیاست‌های اصل ۴۴ و پیش‌بینی ماده ۵۷ آن برای تشکیل این نهاد، چنین خواسته‌ای تا قبل از آن محقق نشده بود. نکته‌ای که این زمینه باید به

دلایل وزارت جهاد کشاورزی برای افزایش قیمت شیر

وزارت جهاد کشاورزی در واکنش به افزایش ۴۷ درصدی قیمت مصوب شیر خام گفت: در صورت عدم افزایش قیمت شیر خام با خطر کمبود شیر و گوشت در کشور مواجه می‌شویم. به گزارش تسنیم، وزارت جهاد کشاورزی در واکنش به حواشی و اظهارات ضد و نقیض درباره افزایش حدود ۴۷ درصدی قیمت شیر خام اطلاعاتی صادر کرد. بر اساس این اطلاعیه، تعیین و اعلام قیمت ۶۲۰۰ تومانی شیر خام و سیاست‌های حمایتی در مورد محصولات لبنی بر اساس تصمیم شورای امنیت غذایی و اتخاذ سیاست‌های حمایتی محصولات اساسی کشاورزی بوده است و این تصمیمات بر اساس گزارش سازمان حمایت مصرف کنندگان و تولیدکنندگان در خصوص

اصلاح نرخ صنایع انرژی

همچنان که اشاره شد، قیمت‌های یارانه‌ای یکی از موانع جدی فعالیت بخش خصوصی در بخش انرژی به طور عام و صنعت برق به طور خاص است. در همین ارتباط، توسعه مبادلات متکی به بازار دستور کار مشترک وزارت نیرو و بورس انرژی بوده است.

با این حال توسعه این بازار بدون اصلاح قیمت‌های نهایی فروش به مصرف‌کنندگان، لاقابل مشترکان مگاواتی، با طراحی و پیاده‌سازی شیوه‌ای مستحکم برای جریان قیمت‌های یارانه‌ای و جبران آن به طور مستقیم برای سرمایه‌گذار خصوصی، ناممکن است. با تصویب بند (ز) تبصره (۱۵) قانون بودجه سال جاری، عملاً زمینه تأمین برق مشترکین صنعتی به طور مستقیم توسط تولیدکننده خصوصی فراهم شده است.

در دستورالعمل اجرایی آن، اصالت در تأمین برق مشترکان مشمول به ساز و کار بورس و تأمین‌کننده خصوصی محول شده است. تفکیک مشترکین پرمصرف (بالای الگو) خانگی برای اصلاح یارانه انرژی الکتریکی علاوه بر اصلاح قیمت برق صنایع انرژی بر، مشترکین پرمصرف خانگی نیز، با هدف اصلاح یارانه‌های غیر ضرور، از سایر مشترکین تفکیک و زمینه اصلاح قیمت برق مصرفی آنان فراهم شد.

در همین ارتباط، مشترکین پرمصرف، می‌توانند رأساً اقدام به نصب مولدهای خورشیدی کرده یا با خرید برق از بخش خصوصی، انرژی مورد نیاز خود را تأمین کنند. این اتفاق، سهم برق یارانه‌ای را کاهش و امکان فعالیت بخش خصوصی را بهبود می‌بخشد.

تسهیل تأمین مالی برای سرمایه‌گذاری جدید

در زنجیره عرضه برق، در راستای توسعه این بازار، دستورالعمل گواهی ظرفیت آتی طی

روهای آینده برای اجرا ابلاغ خواهد شد. طی یک سال فعالیت این بازار، بیش از ۱۶۰۰

مگاوات گواهی ظرفیت مبادله شده است. ■ **اصلاح رویکرد فعلی پوشش ریسک بخش خصوصی در قراردادهای بلندمدت تضمین خرید**

در ادوار گذشته که آثار آنان هنوز هم باقی است وزارت نیرو با هدف حمایت از بخش خصوصی، از طریق شرکت‌های زیر مجموعه، برق تولیدی نیروگاه خصوصی را خریداری و پس از تملک آن، مجدداً آن را به مصرف‌کننده نهایی به فروش می‌رساند. آسیب‌شناسی این وضعیت ضرورت اصلاح آن را یادآوری می‌کرد. برای

این منظور، در رویکرد جدید، دستورالعمل بند (ت) ماده ۴۸ قانون برنامه ششم، بخش خصوصی انرژی تولیدی متعلق به خود را به فروش رسانده، قیمت پرداختی خریدار را دریافت می‌نماید و در صورت عدم اصلاح قیمت‌های یارانه‌ای، بابت مابه التفاوت قیمت تکلیفی و واقعی نیز از دولت طلبکار می‌شود. این رویکرد مانع از تبدیل قراردادهای تضمین خرید به منبعی برای تأمین مالی شرکت دولتی طرف قرارداد خواهد شد. از سوی دیگر، با ایجاد زیرساخت تأمین برق مشترکان از طریق

بورس انرژی، راه‌اندازی بازار گواهی ظرفیت و اصلاح قیمت صنایع انرژی بر، در صورت همراهی سرمایه‌گذاران خصوصی، اساساً زمینه مداخله دولت در بازار برق متغی خواهد شد.

■ **آیین‌نامه تکمیلی تعرفه‌های برق و محیط جدید کسب و کار**

آیین‌نامه فوق، مهم‌ترین سند در تبیین حقوق متقابل عرضه‌کننده و مشترک برق است. علی‌رغم تحولات جدی صنعت برق و شکل‌گیری ظرفیت‌ها و الزامات جدیدی مانند مشارکت بخش خصوصی، گسترش بورس انرژی، راه‌اندازی بازار گواهی ظرفیت، مشترکین خودتأمین، انشعاب پشتیبان، تفکیک خرده‌فروشی و سیم‌داری، طی ۲۰ سال گذشته، این آیین‌نامه همچنان مستقل از تغییر شرایط، جاری بوده است.

برای سازگار کردن محتوای آیین‌نامه با محیط جدید، در سال ۱۳۹۹ نسخه بازنگری شده آن تحت عنوان «مقررات برق‌رسانی انشعاب و استفاده از خدمات شبکه» مصوب و برای اجرا به ۵ شرکت ابلاغ شد. با تعمیم نسخه جدید به کل شرکتها، اهدافی مانند شفاف‌سازی حقوق مشترکان، گسترش استفاده از مولدهای پراکنده خود تأمین، تفکیک سیم‌داری از بازرگانی برق، بهره‌برداری بهینه از ابزار گواهی ظرفیت و تبدیل انشعاب برق به‌عنوان یک کالای سرمایه‌ای برای مشترک محقق خواهد شد.

افزایش هزینه‌های پرسنلی، کرایه حمل نهاده‌ها و سایر اقلام هزینه‌ای در سال جدید به‌همراه بروز خشکسالی بی سابقه اعتراض به قیمت اعلامی، نامتبدل‌اند دولتی عضو شورا (سازمان برنامه و بودجه و وزارت امور اقتصادی و دارایی) نیز با قیمت اعلامی موافقت کرده و در نهایت به‌عنوان قیمت تعیین شده از سوی شورا منطبق با واقعیت‌های مرتبط با این اینکه قیمت ۶۲۰۰ تومانی برای شیر با مشخصات کیفی مطرح شده در راستای تصمیم شورای قیمت‌گذاری و بر مبنای گزارش کارشناسی سازمان حمایت مصرف‌کنندگان و تولیدکنندگان توسط وزیر جهاد کشاورزی اعلام شده است، خاطرنشان می‌کند: افزایش قیمت جهانی نهاده‌های وارداتی (ذرت، جو و کنجاله) و همچنین

یادداشت

سر چشمه معضلات اقتصادی

دولت سیزدهم تا چند هفته دیگر، زمام امور اجرایی کشور را در دست می‌گیرد و همان‌گونه که همگان معتقدند، اصلی‌ترین و مهم‌ترین اولویت آن حوزه اقتصاد است. در سال‌های اخیر به دلایل اقتصادی و غیراقتصادی متعدد، وضعیت اقتصاد ایران و شاخص‌های مختلف آن قابل قبول نبوده و در برخی شاخص‌ها به مرز بحرانی رسیده است.

برهمن اساس طی ماه‌های اخیر، توصیه‌های متنوعی برای بسامان کردن اقتصاد و بهبود رفاه و معیشت مردم از سوی کارشناسان و برخی چهره‌ها خطاب به مسئولان دولت سیزدهم مطرح شده است. در این میان هر اقتصاددان و کارشناسی درد اقتصاد ایران را از یک زاویه نگریسته و برای آن دارویی تجویز کرده است؛ دره‌هایی که به‌صورت عمده خود زاییده و معلول عوامل دیگری است که بخش عمده آنها به نظام حکمرانی کشور مربوط می‌شود.

درهمین راستا به‌جای توصیه به دولت آینده برای اینکه مهارتورم بایدمقدم‌تر باشد یا رشد اقتصادی و راه‌های مدیریت نقدینگی و کنترل رشد آن چه باشد، بهتر است به سرمشقا تمام مشکلاتی پرداخت که امروزه اقتصاد ایران با آن دست به گریبان است. هرچند در طول چهارده گذشته همواره این عوامل حضور داشته و نقش آفرینی کرده‌اند، اما به دلیل تقویت آنها در سال‌های گذشته و انباشت مشکلات ساختاری و روزمره اقتصادی، امروزه همگان با پوست و گوشت خود معضلات اقتصاد ایران را لمس کرده‌اند و خواهان حل مشکلاتی هستند که دامنه اثرگذاری آن به‌طور مستقیم به جیب و سفره مردم رسیده است. اما چه عواملی در بالادست، مشکلات ثانویه‌ای همچون تورم بالا، رشد اقتصادی پایین، فضای کسب و کار ناامن و... را ایجاد کرده است.

یکی از این عوامل اقتصاد دولتی است. اقتصاد دولتی ایران که فرصت بالندگی و رشد را از بخش خصوصی واقعی گرفته است و تصمیمات آن مستقیماً حیات این بخش را تحت تأثیر قرار می‌دهد، یکی از بزرگ‌ترین ریشه‌های مشکلات اقتصادی کونی است. مشکلاتی که از روزه‌های متعددی نظیر بودجه‌های سنوایی، نظام تنظیم بازار و قیمت‌گذاری دستوری و... فضای اقتصادی ایران را متشنج‌تر می‌کند. نظام توزیع منابع در کشور از سرمشقا، نیاز به اصلاح جدی دارد، چرا که خود عامل ایجاد مشکلات بسیاری مانند فاصله طبقاتی، فقر، آسیب‌های اجتماعی و... شده است. این نظام طیف گسترده‌ای از منابع از بودجه کل کشور تا یارانه‌های آشکار و پنهان را دربر می‌گیرد.

چنین نظامی و تصمیماتی که اتخاذ می‌کند به رانت و فساد گسترده‌ای که یکی دیگر از این عوامل است منجر می‌شود که بسیاری از گروه‌ها برای دستیابی به این رانت‌های کلان با هم رقابت می‌کنند و در زمین این منازعه و رقابت بر سر گرفتن امتیازات بیشتر است که حق مصرف‌کنندگان و تولیدکنندگان فعال در بخش خصوصی پایمال می‌شود.

ازسوی دیگر نقش آفرینی مناسب دستگاه قضا بدون هیچ‌گونه مسامحه و گذشتی با متخلفان، سوداگران و رانت‌جویان در نهادهای مختلف بخصوص دولت، موضوع دیگری است که خود می‌تواند بسیاری از مشکلات ثانویه را حل کند. در صورتی که دستگاه قضا با این متخلفان برخورد جدی داشته و ریشه‌های شکل‌گیری آنها را بخشکاند، به‌طور قطع بخش‌ها و اقشاری که تحت تأثیر این تخلفات در فشار اقتصادی قرار می‌گیرند و بی‌صدایانی که از این گونه رفتارها متأثر و متضرر می‌شوند، امیدوارتر شده و احساس امنیت خواهند کرد.

پس وجود این عوامل زیربنایی است که در طول زمان باعث ایجاد مشکلاتی مانند تورم بالا، رشد اقتصادی پایین، گسترش فقر، رشد نقدینگی، کسری بودجه، اشتغالزایی ناکارآمد، تجارت خارجی نامطمئن، رقابت‌پذیری ضعیف و ده‌ها مشکل دیگر شده است. بنابراین اگر خواهان رفع این مشکلات هستیم باید به سراغ سرمشقا شکل‌گیری و بروز آنها رفت و از سرچشمه جلوی کل آلود شدن آب را گرفت.

پویش «نور همدلی»

در ایران خودرو خراسان اجرا می‌شود

به پیشنهاد شرکت ایران خودرو خراسان و اهتمام شرکت‌های توزیع نیروی برق استان خراسان رضوی و توزیع نیروی برق شهرستان مشهد، پویش «نور همدلی» در بین کارکنان شرکت ایران خودرو خراسان آغاز شد. به گزارش روابط عمومی شرکت ایران خودرو خراسان، با رسیدن فصل گرما، افزایش مصرف برق و لزوم همکاری بیشتر شهروندان در راستای رعایت اصول بهره‌وری انرژی، شرکت ایران خودرو خراسان به منظور جلب مشارکت کارکنان خود در مدیریت مصرف برق، پویش فرهنگ‌سازی «نور همدلی» را راه‌اندازی کرد. طرح «نور همدلی» به همت واحد مهندسی سازمان و سیستم‌ها و واحد ارتباطات و امور بین‌الملل شرکت ایران خودرو خراسان در بین خانواده کارکنان این شرکت اجرا و علاقه‌مندان می‌توانند با ثبت شماره اشتراک برق منزل خود در سامانه نور همدلی در این طرح مشارکت نمایند. در پایان اجرای طرح، مصرف برق داوطلبان توسط شرکت برق بررسی شده و در صورتی که میزان مصرف آنها نسبت به دوره مشابه سال گذشته کاهش داشته باشد از سوی مدیرعامل شرکت ایران خودرو خراسان مورد تقدیر قرار خواهند گرفت.

■ ایران خودرو خراسان به‌داد آهوان ایرانی رسید

در همین حال شرایط مساعد جوی طی دو سال گذشته باعث شده بود در یکی از مناطق حفاظت شده سبزوار جمعیت آهوان به بیش از هزار راس برسد که با توجه به خشکسالی و گرمای هوا، تأمین علوفه و خوراک آهوان با مشکل مواجه شده است. به رغم پیگیری‌ها و اقدامات سازمان‌های مردم‌نهاد و نیکوکاران و اداره کل حفاظت محیط زیست استان خراسان رضوی، فقط ۱۵ تن علوفه مورد نیاز این منطقه تأمین شده و هم‌اکنون این منطقه نیازمند ۳۵ تن علوفه است. در صورتی که علوفه مورد نیاز آهوان منطقه تأمین نشود علاوه بر تهدید حیات گونه‌های جانوری موجب ضعف حیوانات و آسیب‌پذیری بیشتر آنها در برابر بیماری‌ها و در نتیجه منجر به کاهش زاد و ولد آهوان در منطقه حفاظت شده سبزوار خواهد شد. در پی انتشار این گزارش، شرکت ایران خودرو خراسان به پیشنهاد واحد ارتباطات و امور بین‌الملل و در راستای مسئولیت‌های اجتماعی خود وارد عمل شد و ضمن اعلام آمادگی جهت تأمین بخشی از علوفه مورد نیاز منطقه حفاظت شده سبزوار با هماهنگی اداره کل حفاظت محیط زیست استان خراسان رضوی اولین محموله علوفه تهیه شده را صبح روز پنجشنبه از محل شرکت ایران خودرو خراسان به منطقه حفاظت شده شیراحمد سبزوار، یکی از زیستگاه‌های مهم آهو در کشور، ارسال نمود و این کمک‌ها همچنان تا رفع بحران ادامه خواهد یافت.

روز شیرین برای سهامداران نفت سپاهان

جمع عمومی عادی سالانه شرکت نفت سپاهان روز دوشنبه ۲۱ تیرماه در محل هتل سیم‌غ تهران برگزار شد. در این مجمع که ریاست آن را دکتر بنی شریف‌بر عهده داشت بیش از ۸۵ درصد سهامداران حضور داشتند. به گزارش روابط عمومی شرکت نفت سپاهان، دکتر زرافعی مدیرعامل شرکت در این مجمع ضمن تشریح عملکرد شرکت در بخش‌های مختلف، گزارش مبسوطی از آخرین وضعیت پروژه‌های در دست اجرا به سهامداران ارائه داد. وی با اشاره به برنامه‌های شرکت برای تولید روغن پایه گرید دو و سه، این پروژه را گام مهمی در جهت افزایش سودآوری شرکت عنوان کرد و افزود: نفت سپاهان با ورود به تولید روغن‌های گروه دو و سه به یکی از قطب‌های تولید روغن پایه تبدیل خواهد شد. در این مجمع پس از بررسی صورت‌های مالی و تصویب آن، ۱۱۰ تومان سود نقدی برای هر سهم در نظر گرفته شد. بر این اساس در مجمع عمومی فوق‌العاده نیز که بلافاصله برگزار شد پس از بررسی گزارش افزایش سرمایه شرکت، با افزایش سرمایه ۴۸۹ درصدی از محل تجدید ارزیابی موافقت شد. در پایان مجمع، دکتر زرافعی با حضور در میان سهامداران ضمن توجه به نقطه نظرات و دیدگاه‌های آنان در مورد عملکرد شرکت به پرسش‌های آنها پاسخ گفت.

جعفر فیروزخواران
اقتصاددان

تذکره